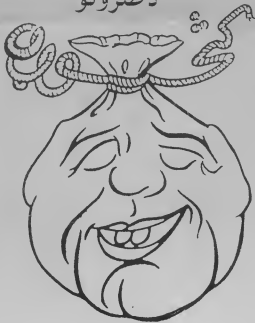

کاتب پاخون

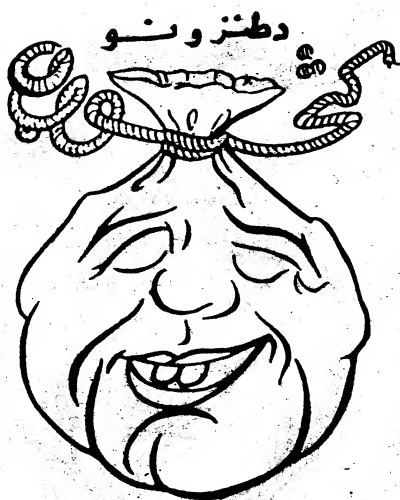
دینجارا هتی

د طنز و نو

کاتب پاخون

دینجاره هتی

کال: ۱۳۷۶

د کتاب نوم : د بنجاره هتی

هتیوال : کاتب پاخون

خپړندوی : د خوشال فرهنگي ټولنه

د کمپیوټر سمبالوونکي : ایمل سنگریار

د چاپ کال : ۱۳۷۶

چاپ دانش کتابخانه - دهکي نعلبندي، قصه خوانی - پشاور

کورودانی:

له گران ورور اسد الله ساپی خخه یوه بوجی مننه چې دخپلو کتابونو
په مارکیت کی یې دبنجاره هتیی ته دپرانستلو سینه وو هله او
دښاروالی له جواز پرته یې بی له کرایي او سرقلفی دغه هتیی
راوویسته .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د خپروونکي يادښت

دانش کتابخانه تل دا هڅه کوي چې وخت په وخت خپلو درنو هيوادوالو او د کتاب مينه والو ته ښه او معياري کتابونه وړاندې کړي، ځکه چې زموږ په گران هيواد کې څو کلنې جگړې له ځان سره هر څه وړان و بجاړ او گډوډ کړي. څرگنده خبره ده چې په هيواد کېني مطبعه، کتابتون، کتاب پلورنځي هر څه د څو تنو د ..... قربان شوي. زه خپلې خبرې اوږدول دلته نه غواړم، د محترم کاتب پاڅون صاحب پندونه او خوندونه، دولتي موټر، سپرې څنگه ښځه شوه؟ ديگونه او شعرونه، د بنجاره هټي، د ښار په سټيډيوم کې، دا د هغو خورو طنزي مجموعو نومونه دي چې هم خوند لري او هم هغه د چا خبره رنگ. پخپله يې وگوري او پخپله فيصله وکړي دا تاسي او دا د محترم کاتب پاڅون صاحب طنزونه. د الله په امان.

اسدالله ساپي

د دانش کتابخاني منتظم

داهم دمقدمی په ځای واخلي

نن سبا په ښارونو کې له اخستونکو هټۍ زیاتې دي ، او داد هټیو سیالۍ تر دې حده راوړسیده چې دادئ ما مفلس او مخلص دخپلو کړتو پرتو او او توبو تو هټۍ هم پکې پرانیستله . داچې متاع به یې ستاسې په ذوق برابرې وی او که نه ، خو ما خپله وعده تر سره کړه ، ځکه چې د پندونو او خوندونو په تیره چاپ شوی کڅوړه کې می د ښجاره دهټۍ په نوم دیوی هټۍ د پرانیستلو سینه وهلی وه .

تاسې ته مالومه ده چې په دې وختونو کې دهرشۍ بیه دځمکې له اتوموسفیر څخه بهر د مافوق سرعت په حال کې ده او نه پوهیږو چې کوم کهکشان او کومې سیارې ته به ځان رسوي .

لکه څنګه چې له هټۍ نه متاع اخستل ډک جیب غواړي ، دغسې دهټۍ وال له خوا دهټۍ پرانیستل هم ډکو جیبونو ته اړه لري . مګر په دې هټۍ کې زما دتوان په اندازه خوتیو کړی او څوک خورې بی خونده او بی مزی متاع تاسې قدرمنو پیرودونکو او لوستونکو ته

وراندی شوی ده .

دغه باسی متاع چې يو ځل په کابل کې د ۱۳۶۷ تر ۱۳۷۰

کلونو پورې د سباوون دمجلې په مارکيت کې د بنجاره هتې په نوم
پلورلوتې اېښودل شوی وه د ځينو نرخونه اوبیې لاتراوسه په هماغه
پخوانۍ بيه پاتې دی او متاع هم په يو ځانگړي وخت او ځای پورې
منحصره ده .

اوس چې دغه متاع په پېښور کې د دوهم ځل لپاره د بنجاره په
هتې کې له سره اېښودل کېږي ډيره ناخيزه ده ، ځکه چې پېښور له
دې څخه د زياتو اوډول ، ډول متاعگانو ډک ښار دی ، خو هغه متل
دی چې : تشه لاسه ته می دښمن یی ، که خدای (ج) وس را کړنوزره
می دی چې دلته یو « جنرل سټور » راوېاسم .

دنیا په امید خورل کېږي

ستاسی ارادتمند پاڅون

د کتاب گټې

له کتاب څخه دوه گټې تر لاسه کېږي، او دواړه گټې مادي گټې دي. لومړۍ گټه يې د کليماتو د شمير له مخې ده چې ليکوال ورځنۍ حق الزحمه ته تر گوتو کوي. او دوهمه گټه يې د پاڼو د شمير له مخې ده چې پلورونکي ورځنۍ د خپلو سوداگانو له پاره کڅوړې جوړوي.

خرخی چوکی

خرخی چوکی کوم ځانگړی مفهوم نه لري، ځکه چې چوکی، چوکی ده او خرخ د خرخ خوړلو مانا لري. يانې هغه شی چې د خپل محور شاوخوا څرخيږي.

مگر د یادولو وړ ده چې په لغوی قاموسونو او فرهنگونو کې خرخ هر هغه شی ته وايي چې د خپل محور شاوخوا څرخيږي. خو په اصطلاح کې خرخ د فلک او آسمان «هسک» په مفهوم د غو قاموسونو کې درج دی. نو اوس د خرخی چوکی تعریف په دې ډول کولای شو:

خرخی چوکی يانې هسکه او اوچته چوکی. هر څوک چې په دغه چوکی کېنې نو فکر کوي چې گوندی په هسک يا آسمان کې کيناست. او د ځمکې په لور کتل ورته ټيټوالی ښکاري.

د انرژۍ بې ځايه مصرف

يو انسان چې منځنۍ عمر يې پنځه پنځوس کاله اټکل کړو، په خپل دغه عمر کې دومره انرژي يوازې د نورو په عيب لټولو کې مصرفوي چې که همدا انرژي د ځمکې په کيندلو کې مصرف کړي، نو د ځمکې خاورينه کره به د تسبيح د دانې په څير سوري کړي.

بډوټه ولې بډۍ وايي؟

بډۍ «رشوت» له بډۍ وهلو څخه اخيستل شوی دی. په بډه وهل دغلا او پټيدو مانا لري. هغه وخت چې بډۍ پټې او په غلا په بډه وهل کيدی، نو پورته نوم ورسره جوړو، خواوس چې بډۍ په ښکاره او برالا اخيستل کيږي، بايد ژبپوهان د دغه نوم په بدلولو کې بې توپير پاتې نه شي.

پياده «ملازم»

پياده په لغت کې پلي ته وايي. او په اصطلاح کې پياده د پلي گرځيدو په مفهوم راغلی دی. يانې هر هغه څوک چې پلي درومي عبارت له پياده څخه دی.

هغه وخت به چې رسمي مامورين په موټرو نو کې تلل راتلل، نو ملازمين له دې امتياز څخه به برخې وو. له همدې کبله يې ملازم ته پياده وايه.

خو له هغې ورځې چې د تيلو ستونزه رامنځ ته شوه، رسمي مامورين هم له کور څخه تر دفتر، او له دفتر څخه تر کوره پورې پلي ځي او راځي. چې په دې حساب دوی هم د پياده گانو په رديف کې گډيږي. خو يوه خبره د يادولو وړ ده چې د دغو پياده گانو له کتگورۍ څخه يوازې رئيسان او نور څو تنه په شمار «مستحقان» په استثنایي حالت کې قرار لري او د پياده گانو خطاب ورته نه شو کولای، له دې پرته ټول رسمي کار کوونکي عبارت دي له پياده گانو څخه.

د تجربوله کڅوړی څخه

تجربو ښودلی ده چې په ښځو کې له شل کلنۍ وروسته خود کشی لږه ده. په دې باب له یو د پوه څخه پوښتنه وشوه، هغه په ځواب کې وویل:

- زیات شمیر ښځې له شل کلنۍ وروسته میروښی کیږي او د خپلو غوښتنو د ترسره کولو له پاره میرونه خود کشی ته اړباسی، نو ځکه خپلې خود کشی ته زړه نه ښه کوی.

د ماشومانو خبری

- د بشر بد مرغی هغه وخت پیل شوه چې مکروب او ویتامین یی وپېژندل.

- بشر د خپل تمدن په مرسته د نابودۍ کندی ته ورنیږدی کیږي.

- د یو بدوی او متمدن انسان ترمنځ توپیر په دې کې دی چې هغوی به د ښکار په وخت کې د پسه یا غرڅه کولۍ هیسته غورځولی، خودزی اوس له کولو څخه ساسچ جوړوی او خوری یی.

ترکاری ته ولی ترکاری وایی؟

په لغوی قاموسونو کې «تر» لوندوالی ته وایی او کاری د پوخ، ژور، کلک او ډیر په مانا راغلی دی.

اوس که دغه دری نوم په پښتو واپړول شي، نو ترکاری عبارت ده له ډیر لوندوالی څخه او دا لغت هغه وخت بشپړ رښتینوالی پیدا کوي چې کله سړی د ترکاری په مارکیټ کې ترکاری د هری شیبې لمدولو په حال کې ووينی.

ترکاری پلورونکي ځکه ترکاری ډیره لمدوی چې وزن یی دزونده شي او په لږ د ترکاری ډیری پیسې تر لاسه کړي.

کرتی پرتی

- که د لودسپیکر جوړوونکی په دي پوهیدلای چې د ښار په هوټلونو کې به د تش په نوم هنری ډلو د غور خوروونکو کریغواوبی سره اوبی تاله موسیقی اورولو په خاطر د ښاریانو د ماغزو ټکولو لنگری «آونگ» ورځنی جوړپیری، نو هیڅکله به یی د لودسپیکر جوړولو ته زړه نه وای ښه کړی.

- که اډیسن په دي پوهیدلای چې بریښنا د نوبتی پر چاوی په ناروغی اخته کیږی او د چنگکونو په وسیله یی غلا کوی، نو هیڅکله به یی دغه ستر کشف نه وای کړی.

- که د ټیلفون جوړوونکی په دي پوهیدلای چې په رسمی دفترونو کې به د ټیلفون غوړونه په عشقی مرکو او شخصي کارونو باندی کنیږی، نو د ټیلفون له جوړولو به یی توبه ایستلی وده.

د ماشومانو خبری

- پښی که د عقل له ارادی څخه ووځی، نو سړی د نابودۍ کندی ته بیایي.

- ژبه یوه توتیه پسته او بی هیډو کو غوښه ده، خو گوزاری له فولادي خنجر څخه هم کلک اوزورور دی.

- لاسونه اوږده ښه دي، خو نه چې ناروا کارونو ته اوږده شي.

- که غوږونه نه وای، نو ښوونکو به په ښوونځیو کې د تمبلو شاگردانو پوزی تاوولی.

ورکشاپ

ورکشاپ له دوه ترکیبونو یانی «ورک» او «شاپ» څخه جوړ شوی دی. چې ورک ته په درې ژبه کې گم هم وایی، او شاپ لاتینه کلیمه ده چې هتې ته ویل کیږي.

اوس نو په پتو سترگو ویلای شو چې ورکشاپ هغه هتې ده چې هر څه پکې ورک وی، او که ورک نه وی نو د ترمیم له پاره سامان آلات او واسطې پکې میاشتی، میاشتی د جوړیدو انتظار باسی.

او ډیر ځله داسې هم پیښیږي چې د ترمیم له پاره د سامانونو پرزی هم پکې ورکیږي.

د خبرو سوږه

وايي چې ښځې تر هغې خبرې کوي، خود خپلو خبرو له پاره سوږه يا مضمون پيدا کړي، خوله هغې ورځې چې ښځه په خبرو راغلي ده، تر اوسه يې د خپلو خبرو سوږه نه ده پيدا کړې.

يوازي هغه څوک چې ...

- يوازي هغه څوک چې د هيچا سم او په ځای نظر ته اهميت نه ورکوي، هغه زموږ د موسسې آمر دی.

- يوازي هغه څوک چې په ټوله ورځ کې يوه خبره هم رښتيا نه کوي، هغه زموږ د کوڅې هتيوال دی.

- يوازي هغه څه چې کار د کار اهل ته نه رسوي، هغه واسطه ده.

- يوازي هغه څوک چې د خلکو جیبونه د خپل ځان جیب بولي، هغه جیب و هوڼکي او بډی خور دی.

مشورد

ځينی کس - - پيچکاری په مقابل کې حساسيت لری، او ياهم ډاريری، د دی له پاره چې دوینو له بانگ سره د وینو د مرستی په وخت کې دغه ډله کسانو خپله ونډه ترسره کړی وی، نو د ویني بانگ ته مشوره ورکول کيږی چې د دی کار له پاره خسک ترييه کړی، خود دغو ترييه شویو خسکو په وسيله په ډیره آسانی د پيچکاری په ځای له ویني ورکونکي څخه وینه واخلي.

منفجر او انفجار

کله چې په یو خواره کوتی میږد باندی د ماشومانو مور سترگی وربرگی او خوله ور خلاصه کړی، نو دغه حالت ته منفجر ویل کيږی، او که خوانبی یې هم ورسره ملگری شوه، نو دا حالت عبارت له انفجار څخه دی.

مامور

د مامور په باب د پوهانو نظرونه بیلابیل دي. نیم وایی چې مامور له «ما» او «مور» څخه جوړ شوی دی. په دری ژبه کې مور ته «ما» او «مور» هم میری ته ویل کیږي. یانی مور میریان.

خودوهمه له پوهان وایی چې «ما» په اصل کې «ماه» دی. دلته «ماه» میاشتی او «مور» هم میری ته وایی. او په اصطلاح کې مامور هغه میری دی چې پوره یوه میاشت د سهار له اتو بجو څخه د ماز دیگر تر څلور نیمو بجو پوری یې له دمی کار کوي، خود میاشتی په پای کې دومره معاش تر لاسه کوي چې حتی د یوړنستیني میری گوزاره به هم ورباندې ونه شی.

رشوت که تحفه؟

رشوت یا بډی ډیره زړه او کلاسیکه کلیمه ده چې په اوسنیو معاصرو ادبیاتو کې دهغی استعمال یو څه کمزوری بریښی او په ځای یې تحفه مروج ده. که څه هم په تورو کې ډیر توپیر سره لری، خو په دغو دوه کلیمو کې یوه ډیره نښه دی ارتباطی وجه موجوده ده. او هغه د «ت» توری دی. دغه د «ت» توری د رشوت په پای او د تحفی په پیل کې راغلی دی چې د دوی ترمنځ د خپلوی اړیکې ټینګوی. او یا په عامه اصطلاح رشوت او تحفه ورور او خور دی چې له یو بطن څخه زیږیدلی دی. خو په اوس زمانه کې چې د دیسکو زمانه او عصر دی، تحفه هم له رشوت څخه یو څه په موږ او فیشن کې دمخه ده. او په دغه مخکې والی باندی د رشوت ځای ته رسیدلی ده.

روغتون او درملتون

روغتون له دوه برخو څخه جوړ شوی دی، یانې روغ او تون. چې روغ جوړ ته وایی، او تون هم د ځای مانا لری. اوس د دغو دوه برخو د یو ځای کیدو په صورت کې ویلای شو چې روغتون یانې دروغو کسانو ځای، او ناروغانو ته دي په خپلو کورونو کې خدای شفاء ورکړی.

همدا راز درملتون په اصل کې دردمل تون دی. یانې د دردو نو ځای. هغه ځای چې له سړي سره نور هم دردونه ملگری کوی. ځکه اول خود نسخی دارو درمل پکی نه پیدا کیږی. او دوهم دا چې دارو بیا له وخت څخه تیر او تقلبی وی.

توپیر په څه کې دی؟

د جیب وهونکی او بډی خور تر منع توپیر په دي کې دی چې جیب وهونکی په گڼه گونه او بډی خور په پټ او گوښه ځای کې د خلکو جیبونه وهي.

- د ځینو ډاکټرانو او عزرائیل تر منع توپیر په دي کې دی چې ډاکټر په پیسو د سړي ساه اخلي او عزرائیل په وړیا دغه کار سرته رسوی.

د مریخ د کړی د اوسیدونکو له نظره

انسان د ځمکې د کړی یوازینی ژوندی موجود دی چې فکر کوی او شعور لري، خوله خپل فکر او شعور څخه یوازې د خپل نسل د له منځه وړلو په خاطر کار اخلي.

علمی څېړنه

وايي چې نارینه په هره دقیقه کې شپاړس او پنځی اتلس ځله ساه را کاري په دې باب له یو مجرب حکیم جی صیب څخه پوښتنه وشوه، چې د دې کار په علت باندې رڼا واچوي، هغه په ځواب کې وویل: - دا ځکه چې پنځی ډیری خبری کوی او د دې ډیرو خبرو په وسیله ډیره انرژي مصرفوي، تاسی به لیدلی وی چې څوک ژر، ژر او ډیری منډی وهي، نو هماغسی ژر، ژر ساه هم را کاري.

کاغذ پرانی

کاغذ پرانی کاغذ الوزولو ته وایی او په دوده ډوله ده. لومړی ډول یی کاغذ پرانی یا گودی پرانی ده چې الوزوونکی یې په کوڅو، پس کوڅو، د کورونو په انګړونو او دبامونو په سرونو هوا ته الوزوی.

او دوهم ډول یی رسمی او اداري کاغذ پرانی ده چې الوزوونکی یی د دفترونو په انګړونو او د اداري میزونو د بامونو له پاسه الوزوی.

دغه د مکتوبونو او استعلامونو کاغذ پرانونه تکره او بر لاسی کاغذ پران بازان دومره د یو میز له سر نه بل میز، او له یو دفتر څخه بل دفتر ته الوزوی چې له سترگو پناه شی. د دغه ډول کاغذ پرانی لاتین نوم چې د لوبو په فرهنگ کې ثبت او راجستر شوی دی، عبارت له لیرو کراسي څخه دی.

حق الزحمه

په اوسنيو لغوي قاموسونو کې حق الزحمی ته حق الزخمه هم ويل شوی ده. کله چې په دی باب له آشپز باشی صیب څخه پوښتنه وشوه چې دی دواړو ترمنځ توپیر په څه کې دی، هغه وویل:

- حق الزحمه یانی د زحمت ایستلو حق. هغه څوک چې په خپل استعداد اولیاقت د خپل زحمت ایستلو حق تر لاسه کوی. او دوهم ډول یی حق الزخمه ده چې «زخمه» د زخمی کولو مانا لری. یانی هغه څوک چې د بل چا د زحمت نتیجه او لیکنه زخمی کوی او هغه په خپل نوم خپروی. له دی پردی زخمی شوی لیکنی څخه چې هر څه تر لاسه کوی، هغه عبارت له حق الزخمی څخه دی.

د مالګې زيات مصرف کوونکي

دا تجربو ثابته کړي او علم منلې ده چې د ځمکې پر مخ د مالګې زيات مصرف کوونکي مينان دي. مين چې د خپلې معشوقې په هجران کې داوښکورو دونه بهوي، او يا هم ځينې شرمگير او کم زړه مينان چې کله له خپلو معشوقو سره مخامخ کېږي نو له ډيرې حيا او شرم څخه د خولو باران ورباندې اوږي. چې په دغو دواړو حالتونو کې د مين د بدن زياته اندازه مالګه ضايع او له وجود څخه فرار کوي. د دې ډلې مينانو فشار تل تپېت وي. نو د فشار د نور مال ساتلو په خاطر ورته مشوره ورکول کېږي چې د ضرورت وړ مالګه دي حتی په چايو کې د بورې په ځای مصرف کړي، ځکه چې نن سبا د بورې اخيستل گرانه خبره ده.

دما شو ما نو خبری

-دری شیونه دانسان دنیکمرغی سبب گرخی :

لومړی واسط ، دوهم پیسه او دریم میللمستیگانې .

-دری شیونه نن سبا ډیر بی ارزښته دی :

لومړی پوهه ، دوهم تجربه او دریم کار

-دری شیونه په ادارې چوکاټ کې بشپړ واک لری :

لومړی مجلسونه ، دوهم وچې وعدې او دریم دنن کار سبا ته سپارل

-په دری شیونو کې له مستحقو بی واسطې کسانو څخه

د نامستحقو واسطه لرونکو ډېری چانس ډیر دی :

لومړی کانکور ، دوهم کمیسیون او دریم امرثانی .

پهلوان

پهلونځنگ ته وایی او (وان) هم وهونکی ته ویل کیږی ، یعنی هغه

څوک چې په څنگ وهلو ، زور وهلو او غیر نیولو کې د غښتلو

متبوخاوندوی ، چې په دې حساب پهلوان هغه چاته ویلای شو چې دکوپون

مغازی ته بی نوبته ننوځی او یا هم په ښاری سرویس کې تشی چوکۍ ته

خان وړسموی .

(ک) خنګه په (پ) بدلیری ؟

که ټکسی موټر ته د کیلو متر ونودنه نصبیدلو څخه پلي تګ ، او په هټیو کی له کیلویی وزنونو څخه د کار نه اخیستلو له کبله پاوی په پام کی ونیسو ، نو د کیلو متر او کیلو گرام دنو مونو په پیل کی د (ک) توری ، او په پلي تګ او پاوی کی د (پ) توري دمشت ، نمونه خروار په توګه را اخلو او اوایوچې : په تلو کی د کیلویی وزنونو او په ټکسی کی د کیلو متر ونودنه مراعت کیدو په صورت کی د ښار والی او ترافیکو دریاستونو په لابراتوارونو کی دیوی ډیری پیچلی کیمیاوی عملی په صورت کی (ک) په (پ) بدلیری ، ددی پیچلی کیمیاوی عملی نوم بی تفاوتی ده .

راپورتر

راپورتر په دوه ډولو ویشلای شو . یو راپورتر او بل هم راپور تیار . راپور تیار هغه ډله راپورتران دی چې معاش او اضافه کاری د راپورتری له بست څخه اخلی ، خو په خپله دمیز تر څټ ناست راپور تیاروی .

کرتی پرتی

- انسان ددی استعداد لری چې د حیواناتو او نباتاتو نسلونه او تخمونه
اصلاح کړی ، خو د خپلو اعمالو په اصلاح کی دغه استعداد معکوسه بڼه
لری .

- که چیرته تیگی او خاوری خوړل کیدای ، نو د غمکی خاورینه کره به
تر مور او تاسونه وای رارسیدلی .

- پخوابه هوا خوری دمعبترانووه ، خواوس د بیو د لوړوالی له کبله ،
غریبان هوا خوری .

سرویس

سرویس یانی سربوسه (ویسه) پروانه لری که پنبی دی له پایه دان

خخه خوړندی هم پاتی شی .

اوتی ، بوتی

- مخکی به خلکو په جیب کی پیسی وړلی او په کڅوړو کی به یی سودا راوړله ، خواوس په کڅوړو کی پیسی وړی او په جیبو نو کی سودا راوړی .
- مخکی به په غیران او روپی باندی سوالگرو پنځه دقیقې سړی ته دوغا کوله ، خواوس په غیران او روپی باندی لس دقیقې سړی ته پوچی سپوری وایی .

. مخکی به د ماموراو معلم قدر کیده ، خواوس خلک د قصاب او نانوای سلام ته ځی .

- مخکی به یی ویل چی قیمت به یی حکمته او ارزان بی علت نه وی ، خواوس قیمت به یی علت نه وی حکمته نه وی .

کله چې په نوم کی یو ته کی وارول شی

که د پیاده په نوم کی (د) په (و) بدل شی ، نو پیاوړه ورځنی جوړیږی .
او پیاوړه هغه « مکلف ! » خواره دی چې پیاده گان خواران یی کله کله دخوړلو وس لری .

له ټوخی څخه راپیدا شوی خطرونه څه ډول دفع کیږي ؟

وايي چې ټوخی د مرضونو مورده ، خوداهم نه شو پټولای چې ټوخی

د غرضونو مورهم ده .

لکه څنگه چې د ټوخی په ارتباط مرضونه ډول ، ډول دي ، همداسی

د ټوخی په ارتباط غرضونه هم ډول ، ډول دي . د مرض ټوخی امکان لری

چې ډیر خطرناک وی . خود ډیر ولړو دارو درملو په وسیله یی دښه کیدو

امیدشته او دومره دسړی ملاته ماتوی ، لکه چې د غرض ټوخی دسړی کور

ورانوی . دا ډول ټوخی بی شمیره ډولونه لری ، خومور د لته یوازی دیو بڼی

خور ټوخی ته اشاره کوو او ددغه ټوخی ځینی ځانگړتیاوی په گوته کول

غواړو . په دي ډول ټوخی کی د مرض د ټوخی په څیر سینه نه خړسیري ،

بلکی په صافه سینه او نیغ غرباندي هر یو ټوخی په دوه لنډو وقفو کی

ترسره کیږي . د بڼی خوړونکو دغه مانا لرونکی ټوخی که څه هم د الفباء په

حروفو او فونو مینکی الفباء په اصولو او چوکاټ کی له خولی نه راوځی ،

خو هغه څوک چې ددغه ښکاری ټوخی ښکار شوی وی ، ددی ډول ټوخی

په ژبه ډیر ژر پوهیږي او ددی له پاره چې د ټوخی له شره یی ځان خلاص کړي

وی ، نو خپل جیب ته پناه وړي . د مرض او غرض په دواړو ټوخیو کی له بل

هر غړی څخه جیب ته ډیره صدمه رسیږي ، ځکه چې د مرض د ټوخی د دفع

کولو په صورت کی سړی مجبور دی چې د ډاکټر د نسخی قلمانه ورکړي ،

او د غرض د توخی په وخت کی هم دا اړتیا شته چی د بیدی خور د لاسلیک
 قلمانه له جیب څخه راووځی ، او پدی ډول له توخی څخه دراپیداشویو
 خطرو نومخه نیول کیږی .

نرخنامه

نرخنامه هغه خواره کوتی پايه ده چې د قصابانو په دوکانونو کی نه یوی
 پنبی راځوړنده وی ، او ژرافریادی حتی د نرخونو د کنترول مسوولین هم
 نه اوری .

دنوکانو دندی

وایی چې دانسان په بدن کی له ویښتو نیولی ، بیا تر کولو پوری ټول غړی دانسان دژوند یوه مهمه او اساسی دنده تر سر کوی ، مگر هغه یوازی نوکان دی چې دندی او مسوولیت ته یی د شک په سترگه کتل کیږی .

خودانسان لوژی پوهان دغه له نظره لویدلی غړی په ځینی خاصو حالاتو کی تر بل هر غړی مهم او حیاتی بولی ، مثلاً:

- اوږده نوکان دښځو له پاره یوه دفاعی او حتی په ځینو حالتونو کی یوه تعرضی وسله ده .

- که چیرته نوکان نه وای ، نو دنوکانو درنگ تجارت به په تپه دریدلی وای .

- په نوکانو کی خیری او مکروبونه او ددوی خورلو په وخت کی کولو ته دهغو لیردول ډاکټرانو ته دفیس ، او درملتون لرونکو ته دقلبی او وخت څخه تیر درمل دپلور لوزمینه مساعدوی .

محترک او مفتکر

محترک او مفتکر یوله بل سره دومره توپیرنه لری ، ځکه چی دواړه دخلکو جیبونو په لوتولو او دخپلو گیدو د کولو په کار کی سره ورته خواوی لری .

که چیرته محترک دیو احتکار شوی جنس په وسیله دخلکو جیبونه وهی ، نویو مفتکر (بډی خور) هم په مفت او وړیا ډول دیولا سلیک په وسیله دغه کار ترسره کوی .

اوس نوبی له ځنډه ویلی شو چې دپورته ځانگړتیاوو له مخی محترک او مفتکر دواړه دمور ک دکورنی غیری دي ، اولیری نه ده چې دغه دوه مضر مورگان یو ورځ په تلک کی ونسبلی او دخپل عمل جزا ووبنی .

په ښار کی ناروغان ډیر دي او که درملتونونه ؟

دوروستیو دقیقو شمیرنو او پلټنو له مخی څرگنده شوی ده چی په ښار کی له ناروغانو څخه درملتونونه ډیر دي ، خوافسوس چی دناروغانو دنسخی دارو پکی نه پیدا کیری .

نسوار و ته ولی نسوار وایی ؟

نسوار دنس له وار څخه اخستل شويدي ، مگر نسوار په نس کی نه اچول کيږي ، بلکه نسواريان هغه په خوله کی اچوي او ياهم دنسوارو بل ډول چی مرغوزی نسوارورته وایی ، زمور ځینی پخوانی میرزایان او یاد دغو نسوارو مینه وال یی په پزه کی اچوي او ورباندی پرنجیږي . چی په دی احساب که هغه ډول ته چی په خوله کی اچول کيږي (خوله وار) او هغه ته چی په پزه کی اچول کيږي (پزه وار) ویل کیدای ، نو مناسبه خبره وه . خوبیا هم ددی له پاره چی دخولی او پزی دوارو لاره په نس ده ، نو دغه خبره به دومره ټننگه نه نیسو ، مگر دنسوارو دگټی په باب باید ووايو چی نسوار بی شمیره گټی لری او هغه عبارت دی له :

۱- نسوار دعا بنونو باندینی برخی ته ډیر کلک کانکر یتي دیوالونه جوړوي ، ځکه چی دچونی انداز دی له تمباکو څخه زیاته ده .

۲- په خوله کی بند یوان غاښونه مخکی له دی چی دزړښت مرحلی ته ورسیري ، دخولی له پنجری څخه باسی ، او په دغه آزادی کی ورسره مرسته کوی .

۳- دیسو له باطله کاغذ ونو څخه دسړی جیبونه پاکوی .

۴- اوله دی ټولو زیات دخولی دمشکو دکان دخوشبویی په زیاتوالی کی تر ټولو موثره طریقه ده .

قرار دادي

قرار داد له دوه ترکیبونو یانی (قرار) او (داد) څخه جوړ شوی دی چی
(قرار) آرام اوبی غمه ته وایی ، او (داد) هم دور کړی مانالری . چی په
دی حساب قرار دادي هغه چاته وایی چی د خریداری له هیات سره په
ساخت او بافت کی قرار اوبی غمه ناست وی او د (داد) دوه اړخیزه
معامله د جیبونو د کولو له پاره روانه وی .

ديارانې يامينې ډولونه

يارانه يامينه دانسان د پنځه گونو حواسو په وسيله په پنځه ډوله پيژندل

شوی ده .

د لامسې د حس په وسيله د لمس کولو ، د شامې د حس په وسيله د بوی کولو ، د ذایقې د حس په وسيله د څټلو ، د باصرې د حس په وسيله د لیدلو او د سامعې د حس په وسيله د اوریدلو مینه .

د لمس کولو مینه هغه مینه ده چې په ښاری سرویسو نوکی د گنې گونې له پرکته د لاس په لگیدلو سره منع ته راځي . دا ډول لاسی مینه په دغه لنډۍ کی ډیر د ښه انځور شویده :

لاس دي زما په لاس ټکر شو

په دي خبر شه چې یاری درسره کړمه

د بوی کوله مینه هغه مینه ده چې د پوزې په وسيله زړه ته لار د پیدا

کوی .

په دي مینه کی مین د مینې د زلفو په بوی پسې لیونی وی ، لکه چې

وايي :

دامی دیار د زلفو بوی دی

که د زار د ښار په کوڅه راغلی یمه

د څټلو په وسيله مینه هغه مینه ده چې د شونډو او ژبې په وسيله د زړه

صندوقچی ته ننوځی ، او تر ټولو خوړه مینه ده . دغه ډول مینه د
آیس کریم د خټلو په وخت کی رامنځ ته کیږی ، لکه چی وایی :
ستا له نړۍ ژبی قربان شم

چی آیس کریم دي پری خاټه مین دی کریمه
بله مینه د لیدلو مینه ده . دامینه دستر گوله لاری زړه ته سرور ښکاره
کوی ، چی د نجونو د ښوونځیو تر مخ دا ډول په یو نظر مینیدل ډیر لیدل
کیږی . په دي هکله پاملرنه وکړئ دغی لنډی ته :
په زیرو سترگوراته گوره

بی شرمه شیه یاری نه درسره کریمه
او بله مینه هغه مینه ده چی د غوړونوله لاری زړه ته ننوځی . دغه مینه
په رسمی دفترونو کی د تیلیفونی مینی په نوم هم یاد یږی ، لکه چی وایی :
په تیلیفون کی راغبر یږه
زد دي په تشه غریدامنه یمه

ڇوڪ ، ڇوڪ نه ڏي ؟

- گنڊونڪي چي رڻتيا ويل او په وعدہ ٽينگ ولاڙو ، گنڊونڪي نه ڏي.
- نانواي چي دخلڪو له ڊوڊي چونگي نه اڃيستل ، نانواي نه ڏي.
- قصاب چي هر سري ته بوتلي غوڻيه ورڪوله ، قصاب نه ڏي.
- دگمرڪ مامور چي تحفه سوغات اوڃيريني نه اڃيسته مامور نه ڏي.
- هٽيوال چي په خپله هره متاع باندی لس قسمونه نه خوڙل نوهٽيوال نه ڏي.

بزکشي

بزکشي له دوه برخوياني (بز) او (کشي) څخه جوړه شويده ، او عبارت ده له اوزي کڇولو څخه . دغه دبزکشي اوزور وهلو لويه مور کولاي شوپه ورياتوگه دښار په زياترو ځايونو کي لکه دسرويسونو په تم ځايونو ، دکوپوني مغازو تيلو ٽانکونو او همدا راز دبوري او چرگانو دغوښي دمغازو ترمخ ووينو . مگر په پورته يادو شويو ځايونو کي اوزه نه کش کيري ، بلکي دبوري له مغازي څخه بوره کشي ، دچرگانو دغوښي له مغازي څخه چرگ کشي ، دتيلوله ٽانگ څخه تيل کشي او نور چي تور بازار ته ايستل کيري .

شش کباب او شش لیک

شش کباب هغه کباب ته وایي چې دسړي ششونه (سړی) کبابوی .
اوششلیک د کباب بل ډول دی چې دسړي ششونه (لیک) کوی .
هغه خوسا او گنده غوښی چې دغو کبابونو کی استعمالیږي له ششونو
پرته دسړي کولی هم کبابوی .

تعرفه

تعرفه له تعارف څخه اخیستل شویده . مگر هیڅکله چاته تعارف
کیري نه ، بلکه کولای شو هغه دلستونی او گریوان په خیرولو ترلاسه
کړو .

مربی او مربا

که څه هم مربا له مربی خورده ده ، خو چې مربی نه وی ، نومربا به په کومه
خوله وخورل شی ؟ ژ په دي حساب ویلی شو چې له مربا څخه مربی مهم
او خور دی ، ځکه چې مربی کولای شی له ترخو مرچکیانو او بی مزی
شلفمو څخه مربا جوړه کړي . اوس نو تاسی ووايست چې خوروالی په
مربا کی دی او که مربی کی ؟

غوره مالی

د غوره مال لغوی مانا ، غور مال ، یا هغه څوک چې ډیره غوره او نرمه ژبه ولری . یا که نور هم دلغته منځ او عمق ته ورننوځو ، نو هر هغه څوک چې په هغه کی دکار استعداد نه وی ، خودی په استعداد کی وی ، دغه ډله کسان په نرمی کی له اوبو نرم او په هر لوبښی کی دهماغه لوبښی بڼه او شکل ځان ته غوره کوی .

دغه اصطلاح په دری ژبه کی د چا پلوس په نوم یانی له دوه ترکیبونو ، (چا) او (پلوس) څخه متشکله ده چې دلومړی ترکیب لومړی توری (چ) د چپلکی ، اود دوهم ترکیب لومړی توری (پ) د پلاستک په مانا راغلی دی چې د دواړو دیو ځای کیدو په صورت کې (چپلک پلاستیکی) ، یا پلاستیکی چپلکی ورځنی استخراجیږی . او عاملین یی د پلاستیکی چپلکو غوندی تل د امرینو په پښو کی کښته پورته کیږی او حقایق په غلط او اوبښتی بڼه دهغوی تر غوروو رسوی .

ڄواوردي وڃي

- اوردي عريض پنه اوردو دهلزونو کي ستري وي .
- اور دانتظار اورده ارزمي زيروي .
- اورده سيوري په اور دوور څو کي وي .
- اور دوشپو کي اورده خوبونه کيږي .
- اورده نوکان داوړ دي بيکاري نمونه ده .
- اورده قدونه لنډي لاري په اور دوو مزلونو وي .
- اورده گرځيدل دسري غم اور دوي .

افتخاري نيگران

افتخاري نيگران هغه څوک دي چي په ښاري سرويس کي ددروازي ترخواچو کي باندي کيني ، ځکه مجبور دي دهر چاپوښتني ته ځواب ووايي چي سرويس (...) ځاي ته ځي .

تحويللدار شوک دی ؟

د تحويللدار نه مخکې بايد دا خبره سپينه شى چې تحويللخانه يانې څه ؟

خانه کور ته وايي ، او تحويل هغه څه چې په دغه کور کې تحويلليرى .

اوس په ډاگه ويلای شو چې تحويللدار يانې د تحويل شويو اجناسو لرونکى .

دغه اجناس که څه هم په يود رسمى موسسه پورې اړه ولري ، خود هغه حق

له مخې چې پورته نوم يى تحويللدار ته ورکوى ، د هغه شخصى مال بلل

کيږي .

اوس نو داد حيرانى وړنه ده چې نوموړى اجناس په تحويللخانه کې وي

او يا هم په (خانه) يانې کور کې .

خلک اود فترونه

هغه څوک چې په رسمي دفترونو کې يې کار بندوی له دغودري غبرونو

څخه يې بد راځي :

- سباته راشه .

- نن مجلس دئ .

- امر صيب نه شته .

او په خپله په رسمي دفترونو کې کار کوونکوله پاره لاندې درې غبرونه

ډير په زړه پورې دي :

- معاش راغلی دئ .

- د غرمې ډوډۍ تياره ده .

- سباته رخصتۍ ده .

پينه

نورې مانايې پيوند دئ . او اصطلاحې مانايې هغه ډله خلک دي چې په

خپله دهیڅ کار استعداد نه لري ، خو تل يې ځان په نورو پورې پينه کړي

وي .

د گوري او چا کليته ترمنځ توپير

گورده او چا کليته کوم اساسی توپير نه سرد لری ، يوازينی توپيري په دي کی دی چی چا کليته په کاغذونو کی مرورلی وی او گورده داقتصادي وضعی د خپریرتيا له کبله لغړده او لوڅه پاتی ده ، کنه نو چا کليته هم په خپل ذات کی عصری گورده ده .

عرض څه شی دی ؟

دهندسی په علم کی د طول او عرض موضوع يو ځانگړی فصل او باب لری ، طول اوږدوالی ته وایی او عرض هم سارده ته .

کله چې خبره يا يو کار د حل له چوکاټ څخه ووځی او سورورشی ، نو مقاماتو ته په ليکلی ډول وړاندی کيږی ، چی دغی ليکلی پانی ته عرض وایی . خو کله کله داسی هم کيږی چې دغه عرض ځینی کج قلمان دیوټکی په ایښودلو سرده په (غرض) بدلوی او په دي ډول خپل عريض او سورور جیبونه ډکوی .

دیوالی جریده

دلرگو هغه صندوق دی چی لمر او باران وهلی الوتی بڼه یی د دیوال په مخ
دسری پام ځان ته وراړوی . دا ډول دیوالی جریدی د دیوال غونډی ثابتی
اوبی بدلونه صندوقونه دی چی په ځینو ځایونو کی دور کوشو یو کلی گانو
او اسنادو دا علانونو تختی ، او په ځینو ځایونو کی هم د باطله کاغذونو
دیوالی باطله دانی ورځنی جوړی شوی دي .

یو متاهل وایی

- هغه چی له ښځی څخه نه ډاریری ، نو هر و مروه مجردوی .
- که اته ښی کوپون نه وای ، نو ما موزینو به هیش واددنه وای کړی .

دچونی اوچکی خپلوی

خوک وایی چې دچونی موردچکی اناود ، اوخوک بیاپه دی نظر دي
چي دچکی مور دچونی اناود . خو په هر صورت دچونی اوچکی ترمنځ یو د
دیره اساسی او گیده اړیکه شته چې دهمدی اړیکي په اساس چونه اوچکه په
یو واحد وجود بدل شوی دي ، دغه گیده اړیکه د (چ) توری دی ، چی هم چونه
او هم په چکه کی سری په لومړی کاچوغه کی ورسره مخامخ کیږی .
پخوا به چونه دمکرو بونو دوژلولپاره په چتلولو یا لو ، دتشنا بونو ترمنځ او
دکشافتونو دغورځولوپه ځای کی پاشل کیده ، خو اوس دچکی پلورونکو
په نوښت یونوی کشف شویدی ، او هغه دا چې چونه له چکی سره گډوی او
وروسته دخولی له لاری په گیده کی پاشل کیږی خومکرو بونه همالته
خنثی او له منځه یوسی .

واسطه څه شی دئ؟

له واسطی نیولی بیا تروساطت، وسایط، وسیلی او ذریعی پوری ټول هغه څه دی چې یو کار یا یوشی ته دنیردی کیدو یا تقرب وسیله ده. په هیڅ قاموس او یادایره المعارف کی بل داسی لغت نه شته چی تردی مهم وی، ځکه چی که موږ رسمی او یا غیررسمی موسسوته سرورښکاره کړو نو له پیاده نیولی بیا تر (سپاره) پوری ټول دواسطی له برکته دکوپون او معاش خاوندان دی. او همدا راز دبست او مقام دلاس ته راوړلو له پارده که دواسطی زینه نه وی نو دچوکۍ دپام سرته ختل خوشی خوب او خیال دئ، ځکه چی له یو عادی تقرر څخه نیولی بیا تر... عادی تقرر پوری بی واسطی گړانه خبره ده.

تر ټولو مهم

په رسمی دفتر ونوکی تر ټولو مهم دسهار حاضری، دغرمی ماکه... او دماز دیگر رخصتی ده.

نقد لیکنکی ته مشوره

که څوک وغباری چی په چا انتقاد وکړی او یا په مطبوعاتو کی ادبی تنقید ورباندی ولیکی ، نو مخکی له مخکی دی له انتقاد شوی شخص سره غبرده ونیسی . که چیرته یی په زور کی پنجه ورسره ورکولای شوه ، نو بیا دی دخپلی ژبی او قلم پنجه ورسره ونیسی ، او که نه نو قلم دي دڅنگ په جیب ، او ژبه دی دخولی په کڅوړه کی خوندي وساتی . دا ځکه چی انتقاد د « اصلاح » په ځای « سلاح » ته یو گام ورڅیرمه دی .

بادرنګ میوه ده ، که ترکاری ؟

دلورستیکی ادارو دا عاشی په پخوانیو تابلوگانو کی بادرنگ ته میوه ویل شویده . خو اوسنی معاصر سالاد هغه د ترکاری په نوم پیژنی .

داچی یودانه بادرنگ په څلویښت او پنځوس افغانی دی ، نود (ام) په کتگوری کی راځی . ددی له پاره چی څوک د بادرنگ په تشخیص کی له اشتباهاتو سره مخامخ نه شی ، نو ویلای شو چی که چیرته دیودانه بادرنگ بیه له شلو افغانیو څخه لوړه وه نو په پتوسترگودي د میوی په نوم وخورل شی ، او که له شلو افغانیو څخه په بیه کی ټیټ ؤ نو ښکاره خبره ده چی په دي حالت کی بادرنگ میوه نه ، بلکی ترکاره ده .

کانکور

کانکور هغه لومه ده چې دبی واسطی کسانو له پاره ایښودل کیږی .
دغه لومی اکثرأ پوهنتون او ځینو موسسو ته د ننوتلو په لاره کی ږدی ، خو یو
شمیر تکرده او مستحق کسان پکی ونښلوی او نامستحق دهغوی ځای
ونیسی .

اوردد خلکو له نظره

- دښځو اوږده نوکان دبی کاري علامه ده .

- دنارینه اوږده ده وینستان دلتی ، تمبلی او کوڅه گشتی ثبوت دی .

- اوږد قد کم عقلی ته یوڅه ورنیردی دی .

- داوږدو اوږدو خبرو سرچینه ناپوهی ده .

- دتیری کوونکو لاسونه تل اوږده وی .

- سړی باید خپلی پښی له پرستنی اوږدي نه کړی .

- او اوږده ږیره ابوالفرج دسوری کلاسیک ادب لیکوال داسی بیا

نوی: یوتن په کتاب کی ولوستل چی ږیره اوږده ږیره د حماقت علامه ده .

په دی وخت کی یی خپل ځان ته په هنداره کی وکتل او ویی لیدل چی دده

ږیره هم له حدنه زیاته اوږده ده . هاخوا دیکوایی په بیاتی پسی مخ واړاوه ،

خوبیاتی یی پیدانه کړه . وروسته یی خپله ږیره په موتی کی ټینگه ونیوه

اوله موتی نه راوتلی ږیره یی ددیوی لمبی ته نیردی کړه . کله چی ږیری

اورواخیست نو داوږ په لمبه باندي دنوموړی لاس ه وسو اوله ږیری نه یی

لیری کړ ، په دی وخت کی نه یوازې دده ږیره وسوځیده ، بلکی مخ یی هم

ورسره وسو . وروسته له دی پښی نو موړی د کتاب په حاشیه کی ولیکل

چی :

دا خبره رښتیاده ، ځکه چی په ثبوت رسیدلی ده .

منتو

من جمع تومستای کیری په منتو سره . که چیرته دغه ترکیبی نوم له درې ژبی څخه په پښتور او اړوو ، نووبه وایوچی : زداوته خو په منتو کی یوازی زداوته نه یو ، نورنو داسی شی نه شته چې په هغه کی دي نه وی .

وریا طبی مشوره

مجرد او متاهل بی ښځی او ښځه لرونکی ، بی میره او میروښی ، واره اوزاره ، لنډه داچی ټولو ته توصیه کیری چی په ژمی کی دښکلولو په ځای څښلو ته مخه کړی ، ځکه تجربو ثابته کړی ده چی په ژمی کی دسړی هواله رارسیدو سره دښکلولو او مچی کولو په وسیله محبت او صمیمیت نه ، بلکی خطرناک گریپ او والگی د جانینو ترمنځ تبادله کیری . که چیرته بیا هم دښکلولو او مچی کولو ټینګه مینه درسره پیدا شوه ، نو سمدستی لارشی او په پخلنځی کی داوماچ او آش دکاسی تودی شونډی ښکل کړی . بی له دی که ناروغه کیری ، او یا بل چاته ناروغی لیردوی گنادهوپه خپله غاړه ده .

تشکیل

تشکیل دتخصیص ورور او د تعیناتو د کا کا زوی دی ، د تشکیل نوم له دود برخویانی (تش) او (کیل) څخه جوړ شوی دی ، تش خالی ته وایی او کیل په کرڼه کی د (یوی) دخولی هغی لیکي ته وایی چی د قولبی په وخت کی د کښت له پاره په پتی کی ایستل کیږی ، څوپه هغی کی تخم وکری او له هغه څخه گټور ثمر واخلي ، خود (تش کیل) نه د ثمر هیله د ځان غولول دی اوبس .

څو غلا شوی وجیزی

- ادبی غلاد بی ادبانو کار دی .

- جیب وهونکی دود ډوله دي ، یو هغه چی په گڼه گونه کی دخلکو

جیبو نه وهی ، اوبل هغه چی د جیب په ځای پردي مضمونونه وهی .

- غل یوازی پیسی او سامان پتوی ، څو ادبی غل انسانان پتوی .

کله چی تیل نه وی

کله پئی تیل نه وی نو مو ترو نه به سر کونه لارو یانو ته خوشی کړی ، او لارو یان به د پیلو لاره پلورونکو ته ور پریردی ، په دې صورت کی لارو یان په سر کونو باندی د مو ترونو حیثیت پیدا کوی او په کار ده چی په ترافیکی قوانینو کی دغه بدلونونه رامنځ ته شی :

۱- ټول ښاریان چی د ښار په واټونو کی تگ او راتگ کوی ، باید د جواز سیر کتابچه ولری .

۲- وروسته له جواز اخیستلو باید د ټولو لارو یانو په غاړو کی مخصوص لمبر پلیټونه راوځړول شی .

۳- د ترافیکی پیښو د مخنیوی په خاطر د ښار په دننه کی باید سرعت په یو ساعت کی له لسو کیلومتر وڅخه زیات نه وی .

۴- دروغتونو تر مخ د تیریدو په وخت کی باید په زوره ونه غبریری او قهقهه خندا ونه کړی .

۵- بی له ټاکلو پار کونو څخه باید څوک د واټونو تر غاړی ونه دریری .

۶- له یو طرفه واټونو څخه دي د دوه طرفه واټونو په توگه گټه واخیستل شی خود تکررونو د مخنیوی له پاره دي په دی ډول واټونو کی د

ترافیکی خبرتیا لوحی وځړول شی .

۷- د عراده جاتو اصطلاح دي د پیاده جاتو په نوم تصحیح شی .

تخصیص

تخصیص له خسیس څخه اخستل شوی دی ، خسیس یانی بخل ،
بخیل ، مسک او شوم ، او په اصطلاح کی خسیس هغه چاته وایي چې
هیڅوک هیڅ شی نه شی ورځنی ترلاسه کولای ، چې په دی حساب له
تخصیص څخه هم څه نه ترلاسه کیری .

ځکه چې د تخصیص د نه موجودیت او له هغه څخه څه شی د نه ترلاسه
کوله په موضوع ټول هغه څوک چې د کوپون په اوږو شخوندو هی پوره
پوره خبرلری .

مصوبه

مصوبه د مسودی لور او د مجلس لمسی ده ، خو افسوس چې د عمل میره
ورته نه پیدا کیری .

محتکر

هغه ځناوردی چې په دوه پښو حرکت کوی . طبیعت یې ډیر وچ دی او په آسمان کې دوریځو په لیدلو سره ډیر ژر متاثر کیږي . وچکالی ، دلارو بندیدل او د بیولوژیوالي یوازینی مساعد محیط دی چې دغه ځناور پکې خوښ او خوشاله وي .

دغه عجیب او غریب ژوندی موجود تردی حده حریص دی چې که څلور کونجه دنیا هم په خپلو زیرمه ځایونو کې زیرمه کړي ، سترگی یې نه ورباندی مړیږي .

ناشتا

که په ناشتاکې دوه ولاړ الفونه په (د) واړول شی ، نووبه وایو چې (نه شته) دنو مونو او کلیما تو دا ډول اړونه د پښتو ژبې په شفاهی ادب (لنډی) کې جواز لري . که چیرته په پورته اصولو تکیه وکړو ، نو په حقه سره ویلی شو چې : ناشتایانی نه شته ، او که دناشتا په دی نشتوالی کې چاته شک ښکاري ، کولای شی چې ټول ښار ورپسی چاڼ کړي ، په هغه صورت کې به په ثبوت ورته ورسیري چې ناشتا په رښتیا نه شته .

خوک ، خوک دی ؟

احمق : هغه خوک چی دښاری سرویس په گڼه گڼه کی سگرت خکوی .
کم عقل : هغه خوک چی بی واسطی دکوم کمیسیون پریکړی ته

سترگی په لارده وی .

ساده : هغه خوک چی دپلورونکی په قسمونو تیروخی
هوښیار : هغه خوک چی خپل شخصی موټر دتیلودمصرف له کبله
دکور په گاراج کی دروی ، اوله رسمی وخت پرته بی دولتی موټر په خدمت

کی وی .

تیروتنلی : هغه خوک چی دښاروالی ترخنامه دتطبیق وړبولی .
چالاک : هغه خوک چی په نوی ښار او وزیر اکبر خان مینه کی یی
شخصی کورونه په کرایه ورکړی وی او په خپله په مکرو یانو کی ژوند

کوی .

آزمایښت

په دی ازمايښت کی یوازی متاهل تنخاخواړه کارکونکی خپله نیکمرغی او بدمرغی ازمايښت کولای شی . مخکی له دی چې لوستونکی دغه ازمايښت ولولی ، هیله کیږی چې پنسل یا قلم نی راواخلي او د نظر وړ پوښتنه ورباندی نڅښه کړی :

۱- که معاش دی څلور زره افغانی وی او میرمن دی دیو جوړه داسی بوتانو شوق وکړی چې جوړه یی په پنځه دیرش زره افغانی وی نو څه کوی :

الف : سمدستی ځی په گټه پیسی راخلي او میرمن دی پری خوشالوی ؟

ب: ددی غوښتنی په اوریدو سره خپل غوړونه کڼوی ؟

ج: دخپلی بی وسی او بی کسی تقریر ورته کوی ؟

۲- که چیرته دمياشتی په لسم تاریخ یانی داسی وخت چی دتیری

مياشتی تنخا دی لوڅره کړی وی او دروانی میاشتی استحقاقونه لانه وی

جوړ شوی ، میرمن دی خپلو خور لڼو لپاره دمیلمستیادیگونه بار کړی ، نو

څه کوی :

الف : په دستر خوان هوارولو کی ته هم ورسره برخه اخلي ؟

ب: بی تفاوته پاتی کیږی ؟

ج: له دی ډول بی وخته میلمستیا گانو سره یی مخالفت ښکاره کوی

۳- که میرمن دی هره ورغ دخپلو ماشومانو پرسر د گاونډی له ښځی

سره په کوڅه کی شور بگت جوړ کړی وی او ته پری راشی ، نوڅه کوی ؟

الف : دمیرمنی په پلوی گاونډی سره لاس او گریوان کیږی ؟

ب : سرکښته اچوی او ځان ناخبره ښیږی ؟

ج : خپلی ښځی او ماشومانو ته نصیحت کوی ؟

۴- که چیرته ته په کوم وده یا ملیمستیا کی له خپلی میرمنی سره یو

ځای غوښتل شوی بی او هلته دی میرمن دنورو رابلل شویو میرمنو سره په

لاپو او درواغو بوخته وی او ستا له وروستی موډ موټر ، دریاست له څوکی

، دویدو گانو او ایرکنډیشنونو په باب خبری کوی ، حال دای چی ته یو

شپږمه رتبه ماموری چی په اتم بست کی کار کوی او په کورکی دی

مورکان دمفلسی او تش لاسی له لاسه غذایی رژیم نیسی ، نوڅه کوی :

الف : په دغو لاپوکی ته هم درواغ ورسره په ښاخۍ بادوی ؟

ب : بی تفاوته پاتی کیږی ؟

ج : میرمن دی په راتلونکی کی له دغسی درواغو او لاپوڅخه منع

کوی ؟

په پورته ازماښت کی هغه ډله کسان چی دالف پوښتنو ته مثبت ځواب

وایي دنیکمرغه کسانو په ډله کی راځی ، او هغوی چی د (ج) په پوښتنو

پوری نوکی ټینگی کړی وی ، نو په کورو نوکی دی دجارو او څمڅی وهلو

ته خپل ختیونه غور کړی .

همداراز د (ب) گروپ د بریالو کسانو له ډلې څخه دی ، خو که چیرته
کله کله دخپلومیرمنو له خوا د تانواو نورو گواښونو لاندې راځی ، نو
د خپل همیشنی عادت له مخی دی غور و نه کښوی .

کهنه پینن (پیخ)

کهنه پینن یا کهنه پیخ له دوه تر کیبونو ، کهنه او پینن څخه جوړ شوی دی .

کهنه زاړه ته وایي او پینن له پیننیدو څخه عبارت دی ، یانې هغه څوک چې په زړو شیانو پیننیری .

نن سبا دغه لغت هغه چاپوړی بڼه ننښلی چې د میاشتی په پای کی دمعاش په استحقاق کی یامهر لگوی او یا لا سلیک کوی ، ځکه چی هیڅ تنخا خورنه شی کولای دخپلی تنخا په بدرگه حتی دنوی جنس په کوڅه هم تیر شی . دغه ډله کسان تل په زړو او لیلامی شیانو پینن وی او همدا سبب دی چې په نوی ژب پوهنه کی مامورینو ته کهنه پینن خطاب شوی دی .

جنگ له څه شی پورته کیږي ؟

جنگ او د غوډ له چوکۍ پورته کیږي ، که باور مونه راځي نو کولای شو چې په ښاري سرویسونو کې د چوکۍ نیولو په خاطر تیله تمبه او جگړه هره ورځ په خپلو سترگو وینو .

همداراز په دفترونو کې د چوکۍ او لوړېست په خاطر جگړه ، او له دی پرته که ډیر ساده مثال راوړو ، نو په هغو کورونو کې چې کوچ وچوکۍ وی نظر هغو کورونو ته چې چوکۍ نه لري ، کورنۍ جنگ او د غوډ ډیره وی ، نو په دی حساب ویلی شو چې د جگړې سرچینه چوکۍ ده .

که دا چوکۍ چیرته بازو داره وه ، نو جگړه یې شدیدې ، او که یې بازو او بی څرخه وه ، نو جگړه یې هم یې بازو او بی څرخه وی ، او دومره شدیدې نه وی .

بست

د بست لغوی مانا تړل دی ، او په اصطلاح کې بست هغو تړلو ته وایي چې یو شخص په څوکۍ یا مقام پورې وتړل شي ، ډیر ځله دغه تړلی کسان دومره ټینګ په څوکۍ یا مقام پورې تړلی وي ، چې حتی په ورځو ورځو د دروازی تر څټ مراجعین هم نه شي لیدلای .

له هغی ورځی چې...

- له هغی ورځی چې دغابونو کریم راوتلی ، دغابونو غورځیدل ډیر

شوی دی .

- له هغی ورځی چې وینستانو شامپو پیژندلی ، د وینستانو تویدل ډیر

شوی دی .

- له هغی ورځی چې ډاکټران او درملتونونه ډیر شوی ، ناروغان هم ډیر

شوی دی .

۵

سگرت خکوونکی څه ته وایی ؟

سگرت خکوونکی هغه گرځنده بخاری ده چې تودوخه او حرارت یې چاته نه رسیری ، خوله نیکوتین لرونکی دود څخه یې دهیڅ چاسبری بی گټی نه دی پاتی .

سگرت خکوونکی په دری ډوله دی :

۱- لومړی ډله سگرت اخستونکی سگرت خکوونکی چې په خپلو پیسو سگرت اخلي او دودوی یې .

۲- دوهمه ډله وړیا خکوونکی دی چې د لومړي ډلي مصنوعي سپورمي هم ورته ویلای شو ، که چیرته ددوی په څنگ کی څوک سگرت ونه څکوی ، نو هیڅکله به یې دودله خولی ونه وځي .

۳- دریمه ډله سگرت خکوونکی (نیم سوخته) خکوونکی دي ، چې کولای شو ښکاری ډله یی هم وبولو ، ځکه چې دغه ډله تل د سینما گانو تر مخ او دوا تونو په غاړه دنیم سوخته سگرتو ښکار کوی .

باید زیاته کړو چې د سگرتو گټی بیخي ډیری دی ، لکه :

- لومړی دا چې جیبونه د پیسوله باطله کاغذ ونو څخه پاکوی .

- دوهمه گټه یې داده چې په سگرتو کی د سپروله پارو په کافي اندازه

نیکوتین لرونکی خواړه موجود دی .

- او دریم دا چې تر ډیری اندازې پوری دانسان بی حاصله او بی گټی

عمر کموی .

پاسپورت څه ته وایی ؟

(پا) په دری ژبه کی پښتو ته وایی ، او سپورت ادمان ته ویل کیږی .
اوس نوبی له ځنډه ویلای شو چې : پاسپورت پانی د پښو سپورت .

د ماشومانو خبری

- غور خورده ، غوری وایه ، خوپه غورو مه تیروځه

- ژوند هغه قرض دی چې په مرگ خلاصیږی .

د انسان د بدن مهم غړی کومى دندى لرى ؟

- دانسان په سر پورى غوړ و نه ددى لپاره راشنه شويدي چې د کوپون دمغازى تر مخ گڼه گڼه کي سړى ورباندې خپل نوم واوړى .

- لاسونه ددى له پاره دي چې د ښاري سرويس په پايه دان پورى سړى ورباندې ځان راوغړوى .

- پښى ددى له پاره دي چې له تم ځاى څخه دليرى دريدلى سرويس پورى سړى ورباندې منډه کړى .

- سترگى ددى له پاره دى چې سړى ورباندې د قصاب په دوکان کي هغه غوښه وگورى چې داخستلو توان يى نه لرى .

- پوزه ددى لپاره ده چې مفلسان او تنخواواره کار کوونکى د کباب د دوکان تر مخ د کباب لوگى بوى کړى .

- ژبه ددى له پاره ده چې سړى ورباندې په اوړى کي آيس کريم وختي .

- د سروينستان ددى له پاره دى چې د تجارتى شامپوگانو کيمياوى تجربى ورباندې ترسره شى .

- کولى ددى له پاره دي چې له وچې ډوډى او سپورو کچالانو څخه ډکى شى .

- سړى ددى له پاره دي چې د ښار په واټونو کي د سړکونو او د پليو لار وڅاوري او دورى جذب کړى .

- او له ټولو مهم غړى چې هغه زړه نوميرى ، ددى له پاره دى چې د دغو پورته ټولو غړو په حال خپلى وښى وڅورى او وڅوريرى .

تيلفون څه شي دي ؟

تيلفون په اصل کې (تيل) او (فول) دي ، خو وروسته وروسته قول په فون بدل شوی دی ، تيل دگني گوني په مانا دی او فول په انگريزي ژبه کې زيات يا ډير ته وايي . يانې ډيره تيله .

که چيرته مو په پورته تعريف باندې باور نه راځي ، نو يو ځل دښار په وائونو کې دتيلفونونو غروفو ته سرور ښکاره کړي خودرته په ثبوت ورسپړي او هم به ددغو غروفو هغه دروازي او تيلفونونه چې دتيلو او تمبو په اثر مات او خراب شوي دي دسر په سترگو ووينئ .

پرستن او توشک

دنړۍ پر مخ تر ټولو هوسا و آرام ځای توشک او پرستن دي ، کله چې دچاکورته کوم نازولي ميلمه ځي ، نو هغه ته د عزت له پاره توشک اچوي خودآرمۍ احساس وکړي ، او همدا راز توشک او پرستن انسان ته دومره ورنښېږدي اوسکه دي چې نيمایي عمر له هغو سره يو ځای تېروي او که ددنيا شرمونه نه وای - نو ډير و مامورنيو به دورځي له خوا دفترونو ته هم له ځان سره وړل .

په هر صورت ، له ټولو مهمه داده چې توشک او پرستن له دومره ښه والي سره سره ډير ويروونکي او خطرناک هم دي ، ځکه چې دموثقو ارقامو له مخې په سلو کې نوي تنه تر پرستني لاندې دتوشک له پاسه ساه ورکوي .

ترجمه ، که خشک جمه .

ترجمه یا ژباړه له نورو ژبو څخه د علمي ، ادبي او ذوقي آثارو راپرولو ته وايي ، خوله نیکه مرغه زموږ په مطبوعاتو کې د ترجمي تر څنگ د ژباړلو یو بل فن او هنر هم رامنځ ته شوی دی ، چې امکان لری له دی وروسته د (خشک جمی) په نوم له ترجمي څخه یو گام دمخه شی ، ځکه یی ځینی معاصر (خشک جمانان) د خپلوو چواو خالی خشک جمو په وسیله د پخوانیو ترجمانانو په ترجمو لاس بری تر لاسه کوی .

له حکایت څخه تر شکایت

حکایت کوی چې : په پخوا زمانو کې به چې کوم شاعر شعروایه ، نو خوله به یی له جوا هراتو ډکیده .

خواوس حکایت کوی چې : د ښار په کوڅو او واټونو کې که چیرته شاعر وغواړی چې شعروایي ، نو خوله یی له خاورو او دورو ډکیری .

خپل فال وگورئ!

هرچاچی داوونى په هره ورځ دغى جنجالى اوله پيسېږدکى نړى ته
سترگى غبرولى وى ، کولای شى چې خپل فال او حال په لاندې ډول ترگوتو
کړى :

شنبه

- پام کوه چې په دغه سهار په ښاري سرويس کى لاړنه شى ، کنه نو
پوښتى به دى بوتى ماتى شى .

- په دغه ورځ دکوپون مغازى ته سفرمه کوه .

- ځوانى نجونى دى هوښيارى وى ، ځکه چې مجرد مامورين په دغه
ورځ خريلى ږيرى اووتو کړى دريشى دفتر ونو ته ځى .

- نارينه دى دکورله جارو کولو ډډه وکړى ، کنه نو داوونى ترپايه به يى
جارو په لاس کى وى .

یک شنبه

- که نارینه په دغه ورځ معاش اخستی وی ، نو جیبونه دی له خپلی
میرمنی ، او که میرمن تنخا خوره وی ، نو دستکول دی دماشومانو له نظره
خوندی وساتی .

- رسمی کار کوونکی په رسمی وخت کی دلامی شیانو داخیستلو
ښه چانس لری .

- ددی له پاره چې پتلون دسرویس په گڼه گونه کی ونه لویږی ، نو کمر
بند له یاده مه باسه .

- چشم چران ته تو صیه کیږی چې په کوڅو کی دڅنگ له لوری په نجونو
پسی ونه گوری ، کنه نواورمیرونه به یی کاره شی .

دوشنبه

- په یو بایسکل باندی ددو تنو سپریدل خطر لری .

- څه دی چې په زړه وی هغه په خوله وایه ، کنه نوبی له دی چوپه خوله
اوسه .

- دسرویس په پایه دان کی څوړندمه دربره .

- سهار له خوا په سوداپسی ښار ته مه ځه اودغه کارماز دیگر ته پریرده .

سه شنبه

- په داسی جیب کی پیسی مه برده چې پوستکی ته دی نیږدی وی ،
ځکه چې جیب وهونکی دی په پاکی باندی ورسره غوڅ او ژوبل نه کړی .
- ډیری خبری مه کوه ، خودی ماغزه سپمولی وی .
- شوک چې هره ورځ خوشوځله په ښاری سرویس کی ځی او پاس یی نه
وی اخستی نو پنځه سویزلوټ دی په جیب کی له ځان سره گرځوی ، خوله
کرایي ورکولویچ شی .

چهار شنبه

- د عاشقانوله پاره د زیار تونو تر مخ دملاقات او خیرات ښه چانس
موجود دی .
- په دغه ورځ سهار وختی له خویه راپاڅیږه .
- گیډه ډیره در باندی گرانه ده ، هسی نه چې خپل دوستان درځنی پری
هیرشی .
- سملاسی خوبنی به درته پیداشی ، امکان لری چې دا خوبنی به په
ښاری سرویس کی د تشی چوکی تر لاسه کول وی .

پنجشنبه

- مجردان دی سهار او غرمه دنجونو دښونځيو مخه نه خوشی کوی .
- بخت دی بیداردی ، ځکه چې خوانی به میلمنه درکرداشی .
- دوعا کوه چې دبریننا دبرج مامور دریاندی مهربانه شی ، ځکه چې بیگاه ته په تلویزیون کی هندی فلم دی .
- که بازاران اوریدلی وی ، نو دسرک غاری ته مه نیردی کیرد ، ځکه چې بی پروا چلوونکی دسرک ککړی او به دریاشی .

جمعه

- هغه څه چې له تانه ورک دی پیدابه یی کړی ، په دی شرط چې دکهنه فروشی مخه ورته ونیسی .
- څوک چې دا عصابو تکلیف لری ، نو دقصاب ددکان تر مخ دی نه تیریری .
- هغوی چې په کرایي کور کی اوسیری ، په دغه ورځ دی دکور دځاوند مخی ته نه ورځی .
- درادیو ، تلویزیون او ټاپ ریکاز درغیر لورمه نیسه ، ځکه چې گاوندیان دی په تکلیف کیری .

د حکیم جی په آونگ کی

هغه کرامت چې د حکیم جی په آونگ کی دی دنړی د درمل جوړولو په هیڅ کار خانه کی به نه وی ، که سړی څلور بوتله کاسترایل او پنځه گیلاسه جولا ب هم په سرواړوی ، دومره ژربه یی کولی ورونه مینځی لکه د حکیم جی د آونگ یوه تور د پچه گولی چې وخورل شی .

په دغو تورو گولیو کی دومره قوی او غښتلی امیب شته چې د کولو د پاکولو په ځای د سړی گیده له کولو پاکوی ، او د دوهم ځل له پاره څوک درمل خوړلو ته نه اړ کیږی .

پسرلی

دا چې خلک وایی پسرلی ، نو دا په دی اساس ورته وایی چې په دغه موسم کی بارانونه ډیروی ، او چې بارانونه ډیر شی ، نو په کوڅو کی ختی او لای پیدا کیږی . دغه لی « لای » ډیر ځله د زاړه ښار په کوڅو کی د سړی په سر هم راوړی چې له همدی کبله خلک ورته (په - سر - لی) یانی په سرباندي (لی) وایی .

غابڼونه

- د غابڼو ناروغان غابڼونه ډکوی ، او د غابڼو ډاکټران جیبونه

ډکوی .

- غابڼونه که د سروشی ، هم په لیتۍ باندې څوک شخوند نه وهي .

- غابڼونه د کولمو مرستدویان دی .

- دوه دیرش غابڼونه په یوه خوله کې گوزاره کولای شی ، خو د دوه ښو

گوزاره په یو کور کې گرانه ده .

- له هغه چا سره په غابڼ شخوند و هه چې په غابڼ ورسره برابری .

- غابڼ ستر نعمت دی ، دهغه چا لپاره چې په اوسنیو نړ خونو کې غوښه

خورلای شی .

- د غابڼ دخوړو ښه دارو امبور دی ،

مريء ، كه مري (ڊوڊي) ؟

نن سبادبي ڇا يه دودونو اوسياليو له کبله نيږدي دي چې دمري نوم په مري بدل شي ، ځکه چې له مري سره سم دمري په کورکي دمير دستر خوان وغوړيري او تر څلو پښتو ورځو پوري دغه مري يا ډوډي د کار تونو تر سطحې پوري دودونو او کوژدي له محفلو نو هم تيري کوي .

تيل

تيل چې په پښتو کي ورته تيل وايي عبارت له گني گوني ، تيلي اوزور وهلو څخه دي . دغه لغت نن سبا په خپله اصلي بڼه ځان څرگند کړي دي ، او که چيرته دتيلو په ټاکنو نو باندې تيل همدا سي دوام ومومي نو ليري نه ده چې دغه لغت به په خپله اصلي بڼه ياني (ت) څخه په (پ) تبديل شي او په ليکنه کي به هم تيل په تيل ليکل کيږي .

له وخت سره ډغری وهل

وايي وخت او زمان لکه دگری ستن تل په حرکت دی او هیڅ کله نه دریری. ددی خبری په اوریدو سره گلشاه چې په سرزوری مشهور دی ، اعتراض درلود او غوښتل یی چې په خپلی سرزوری سره وخت او زمان په تپه ودروی ، بی له ځنډه یی خپله لاسی گری را خلاصه کړه او په تیره یی ووهله .

گلشاه فکر کاوه چې په دی ډول وخت او زمان په تپه ودروی ، خوبیا هم په شپه پسې ورځ او په تیار د پسې روښنا یی راروانه ده .

گرځنده عمليات خانه

د يو ساده او عادي عمليات له پاره سړی اړ کيږي چې خوځله دمعالج
ډاکټر په کتنځي کې جيو نه وځنډي او دروغتون بستر خط تر لاسه کړي . په
روغتون کې بيا تر سلو واسطو او دوه سوه ذريعو وروسته تش کټ ته ځان
ورسوي ، او له هغې وروسته هم مجبور دي چې شپي شپي د عمليات په
انتظار کې اوږدې پښې وغځوي خو د جراح ډاکټر انو چرې دده له پوستکي
او غوښي سره ملاقات وکړي ، خو په گرځنده عمليات خانه کې نه دومره
انتظار ته اړه شته او نه هم د سړي وخت ضايع کيږي ، بلکې له يو تم ځاي
څخه تر بل تم ځاي پورې دغه ډول عمليات په ډير بري سره د عمليات خاني
د جرا حانو « جيب وهونکو » له خوا تر سره کيږي . دغه جرا حان د فیس او
اجوري ور کولو په وخت کې سړي ته د از حمت نه ور کوي چې په جيب کې
ورته پيسې ولټوي او بيا يې ورکړي ، بلکې دوی په خپله د عمليات شوي
شخص له جيب څخه فیس اخلي او بيا خپله لاره وهي .

دوی خبری ، پخی خبری

- هغوی چې دکار کولو استعداد نه لری ، نو په کار کوونکو باندی
دانتقاد او گوتی نیولوله استعداد څخه یی بوجی ډکی کړی وی .
- خبره او میری باید دستونی په اندازه وی ، که دغه دوه څیزه ترستونی
غټ وی ، نوستونی څیروی .

د تخیک له برکته

له یوتن معاصر محاسب څخه یی وپوښتل :

- دوه په دوه کی څو کیری ؟

محاسب بی له ځنډه د حساب ماشین ته گوتی ورتیری کړی ، خو ما
شین خراب و . څلور میاشتی وروسته چې ماشین ترمیم شو ، محاسب دوه
له دوو سره ضرب کړل او حاصل یی څلور راووت ، په داسی حال کی چې
د پوښتنی سم ځواب یی پیدا کړی و ، په څخه غاړه نو میری تن ته ورغی او
ورته ویی ویل :

- تا چې دوه په دوه کی د ضرب پوښتنه کړی وه ، حاصل ضرب یی څلور
کیری .

سوابق

یوډ زرد او سابقه کلیمه ده چې ځینی خوشبینان اوس هم په کمسیونونو کی د خپلو عریضو په سوابقو زرد تکیه کوی ، خودوی له دی نه دی خبر چې نن سبا دستوا بقو زری او سابقه خبری د واسطو او پیسو طوفان له مخی سره وړی دي .

تجربه

په انساني ټولنه كې چې يوشی يو ځل تجربه شی ، نو بيا ټول له هماغی تجربی څخه گټه اخلی . خو يوازی يوه تجربه ده چې له آدمه تردی دمبه دهر سړی له خوا په خپل وارسره يو ځل تجربه کيږی .

اوس هم تاسی درانه لوستونکی يو کورنی لاباتوار ته وربولوچې هلته ددي ډول تجربی په باب پلار خپل زوی ته وايی :

- بچو ، دخپلی تجربی له مخی درته وايم ، که چيرته ته ارام او خوشاله ژوند غواړی ، له واده تير شه ، کاشکی هغه وخت چې ستا له مور سره می واده کاوه ، دخپل پلار خبره منلی وای .

زوی په کنجکاوی سره ورته وويل :

- نو تاوولی دخپل پلار تجربه شوی خبره ونه منله ؟

پلار غواب ورکړ :

- ماغوښتل چې دغه تجربه زه په خپله هم ترسره کړم ، خودخپل پلار خبره راته په ثبوت ورسپړی .

زوی بی له ځنډه ورته وويل :

- پلار جانه ، زه هم غواړم چې ستا خبره ځان ته په ثبوت ورسوم .

ورته ویی ویل :

- مرچکی ولی نه خوری ؟

بی له ځنډه یی ځواب ورکړ:

- ددی له پاره چې خبری می ترڅی نه شی .

هغه ...

هغه کانکریتی او پخی خښتی چې تراوسه پوری یوازی دکابل ښار
دجیدو په کلپونو کی ماتی شوی دی ، کیدای شول له هغو څخه
دمصرداهرا مونو په حجم ودانی جوړی شوی وای .

- هغه زور چې زموږ ښاریان یی یوازی په یو ورځ کی ښاری سرویسو
نو ته دختلو په وخت کی وهی ، کیدای شول دهندو کش غریبی له بیخه
راچپه کړی وای .

- هغه وخت چې په رسمی دفتر ونو کی دمجلسونو او کمیسیونونو په
نوم خوشی له لاسه وځی ، کیدای شول چې سری پلې څوځله ترمریخه پوری
تللی او راغلی وای .

سرچپه کارونه

هغه وخت چې د تیلو پریمانی وده ، نو په تیلو کی به یی اوبه گډولی ، خو اوس تیل په اوبو کی گډوی او بیا یی د تیلو په نوم پلوری .

اوس درواغ هم وړیانه دی

له یواو بل نه می اوریدلی وو چې : یوازی درواغ په پیسونه دی ، نور نو هرڅه په پیسو دی ، خونن سبا درواغ هم په پیسو خرڅیږی . او که چاته پکی شک ښکاری ، کولای شی دمحموتر مخ د درواغو په شاهدانو سلام واچوی .

کرتی پرتی

- دښځوله مرکي نه مخه ښه اوږده وي ، په دی ډول که چیرته دود ښځی پوره دود ساعته خبری وکړی ، نو څلور ساعته وخت یی مخه ښی ته په کار دی .

- که چیرته ښځی په دفتر ونو کی نه وای ، نونارینه مامورینو به په میاشت کی یو ځل ږیره خریله .

- هومره وخت چې ښځی یی په سینگار تیروی ، دکار او آبادی په لاره کی مصرف شی ، لوږه ، ناروغی او بی کوری به دځمکی له مخ څخه ټوله شیی .

تر ټولو ستر

- تر ټولو ستر استاد چالاکی اوزرنګی ده .
- تر ټولو ستر صفت د آمرنیو له ځانه راضی ساتل دی .
- تر ټولو ستره خوښی د تیلو په ټانک کی د تیلو تر لاسه کول دی .
- تر ټولو سترو یارد سکر و د تعرفی اخیستل دی .
- تر ټولو ستره میرانه په ښاری سرویس کی د تشی څوکی تر لاسه کول

دیی .

د ليکوالانو ډولونه

دنړۍ يو مشهور پوه ، ليکوالان په درې برخو ويشلی دي : وايي چې يوه برخه يې دميريو غوندي خوار يکښ دي . بله ډله يې دغڼو په خير ماشورۍ جوړوي چې په خپله هم دماشورۍ سرورنه ورک وي . او دريمه ډله دمچيو غوندي وي چې ډير مزه داراو خواږه شات توليدوي .

خو آشپزباشي صيب څلور مه ډله هم کشف کړې ده چې دده دوينا په اساس دغه ډله دمچانو غوندي ده چې سراو کاري له مکرو بونو سره وي . دوي پردې ليکنې لاندې باندې کوي او له يو ځای نه يې بل ځای ته انتقالوي او بيا يې په خپل نوم خپروي .

د غوره مال او چاپلوس فورمول کشف شو

په دې نیمګړې دنیا کې داسې شئ نه شته چې هغه نیمګړی نه وي ، خو پوهان په دې لټه کې دي چې دغه نیمګړتیاوې څه ناڅه له منځه یوسي . له نیکه مرغه دادي په دې راوړوسته وختونو کې آشپزباشی صیب په دې بریالی شوی دی چې د آشپزخانی په لابراتوار کې یوه نوی تجربه ترسره کړی . ددغې تجربې په ترسره کیدو سره د مندلیف د جدول یوه ډیره اساسی نیمګړتیا پکې بشپړه شوی ده .

د مندلیف په جدول کې داوبو فورمول « H_2O » دی ، یانې اوبه له دوه هایډروجن او یو اکسیجن څخه جوړی شوی دی ، خواشپزباشی صیب په خپله نوی تجربه کې ثابت کړی ده چې د غوره مال « چاپلوس » فورمول هم « H_2O » دی . دې وایي چې د غوره مال نرمه غاړه او نرمه ملا داوبو له نرمې سره معادله ده او همداراز یو غوره مال چې په هرلوبنې « ظرف » کې واچول شي نو دهماغه لوبنې شکل غوره کوي ، چې دغه خاصیت کټ مټ په اوبو کې هم موجود دی ، نو په دې ډول په ثبوت رسیری چې اوبه او غوره مال یو خاصیت لري او د همدغو خصوصیاتو له مخې حکم کولای شو چې د غوره مال فورمول عبارت دی له « H_2O » څخه .

هیله ده چې دنو موری جدول په نوی چاپ کې دغه نیمګړتیا له منځه لاړه شي او د آشپزباشی صیب د تجربې په اساس بدلون پکې تحقق ومومي .

پای گریزی

پای گریزی یو ډول ساری ناروغی ده چې په رسمي دفترونو کې یې دمکروب دودې له پاره ډیره ښه زمینه برابر ده . په دې ناروغۍ باندې اخته کسان په دفتر کې له رسمي کارونو سربېره یې پروا او دحاضری څه خیال ورسره نه وی ، دغه ناروغان دمیز تر څنګ کیناستلو سره حساسیت لري اوزړه تنګی ورته پیدا کیږي . له دفتر څخه بهر ډیر وړوکی کار ورته ډرسمی ډیر ستر کار څخه ستر او مهم بریښي . بهانې جوړول او په درواغو باندې دخپلوانو دمړینې اوازی اچول یې دورځنی عادت یو جزوی . که کومه شیبه په دفتر کې وی ، نو یابه په خپله نوروته تېلفون کوي او یابه ده ته تېلفونونه راځي .

لنډه دا چې په دې ناروغۍ اخته کسان ددرواغو په تولید او جوړونه کې له پلان څخه خوفيږي او برلاس دي . دغې خطرناکې ناروغۍ ته تراوسه پوری کوم ځانګړی واکسین نه دی کشف شوی ، خونیم روز دغیر حاضریدل ، کسر معاش ، اخطار او گواښونه کله کله دناروغۍ دپراختیا مخه نیسي او نه یې پریردی چې له یو تن څخه بل ته په بیرد سړایت وکړي .

وچي شرومبي

ښاري ميلمه چي له كليوال كوربه سره ډوډي ته ناست ؤ دښاري تمدن او پرمختگ په باب يي لايي وهلي . ميلمه غوښتل چي دخپلو خبرو دزيات اغيزمنتوب له پاره داسي مثالونه راوړي چي كليوال كوربه ته هم دمنلو او هم دحيرانۍ وړوي .

ښاري ميلمه دښاري تمدن اوصفت دلومړي مثال په باب وويل :
- په ښار كي څوك غواگاني نه ساتي ، هلته دوچوشيدو كار خاني دي
دود كا چوغۍ چي په اوبو كي گډكړي يوديك تازه شيدۍ ورځني
جوړيږي .

کلیوال خپلی اوږی پورته واچولی او دښاری میلمه په خواب کی یی
وویل :

- په ښار کی به د وچو شیدو یوه یادو د کار خانې وی ، خو دلته په کلنی
کی زموږ د کلیوالو په هر کور کی د وچو شرومبو کار خانې دی .
ښاری میلمه په حیرانی ورغنی وپوښتل :

- وچې شرومبی یی څه ډول وی ؟

کلیوال په موسکا ورته وویل :

- همدا اوس دی څه شی ته پلټی وهلی ده او خوری یی ؟

ښاری ورته وویل :

دا خو کور ت دی .

کلیوال په خندا شو او خواب یی ورکړ :

- ساده خانه ، موږ له ښار نه ډیر مخکی یو هلته چې له تازه شیدونه

وچې شیدی جوړوی ، نو د وچو شیدو نوم پری ږدی ، خو موږ کلیوال هم له

تازه شرومبو څخه وچې شرومبی جوړو او هم د کور تو نوم پری ږدو .

له ښاری میلمه نه چې نور ورځ او بوږی ؤ ، یوازی د سر په اشاره یی

د کلیوال خبره تصدیق کړه او په وچو شرومبو کی ماتی شوی ډوډی ته یی

بود غټه میری خولی ته کړه او چوپ شو .

حسادت

قاضی : ته څه ثبوت لری چې پلار دی کریم وژلی دی ؟

یوتن : قاضی صیب ، زما ثبوت دغه ورځپاڼه ده ، په ورځپاڼه کی بیا په ځانگړی توگه دغه خبره .

قاضی چې خبر ولوست ، نو په خبر کی لیکل شوی وو چې : په امریکا کی یوتن دخپلی حویلی کیندلو په وخت کی پنځه کیلو سره زر وموندل .

د خبر له لوستلو وروسته قاضی د مرحوم زوی ته مخ ورواړاوه :

قاضی : دا خبر ستا د پلار په مړینه پوری څه اړه لری ؟

یوتن : قاضی صیب ، اړه خودالری چې زما پلار د حسادت ناروغی درلوده او دغه ناروغی کریم ته مالومه وه ، کریم چې کله دغه خبر زما پلار ته ولوست ، نو هغه سکت ته وکړه او مړ شو ، نو اوس ته ووايه چې زما د پلار قاتل څوک دی ؟

دوا ده فورمول

له خپل دوست باز گل څخه می وپوښتل :

- بازگله ، داته به کله دوا ده څښتن کیری ؟

یو سوراوسیلی بی وویست او راته ویی ویل :

- دادو عاراته کوډی څی خدای می عمر دخضر (ع) کیری .

په موسکا می ورته وویل :

- زه خوبی له هغی هم داور د عمر دو عا درته کوم ، خو دوا ده خبره کوه
رازگل په غمگین غبر خبره راغبر گه کړه :

- که چیرته منی عمر خدای (ج) د حضرت خضر (ع) کړ نو په خپله
څلور زره تنخا کی به وروسته له دوه زره او پنځه سوه میاشتو دوا ده نغاری
ووهم .

په حیرانی می ورځنی وپوښتل :

- داته څه وایی ، بیا خود لیونتبوب غوټه نه ده درباندي راغلی ؟

رازگل هماغسی په غمگینه بڼه دخبری خواب را کړه :

- تیره اونۍ می دیوی فحلی کورته مرکه لیبرلی وه او پلاری اته میلیو
نه ولور او د دوه ملیونو زیورات را باندي کیښودل . نو اوس ته ووايه چې زه
به د ماموریت په دي څلور زره معاش کی کله دوا ده څښتن شم ؟

دغه شیبه می رازگل ته هیڅ هم ونه ویل ، خو چې کله می ماښام په
کور کی قلم او کاغذ راواخیستل او د ولور دغه ستونزمن فورمول می
د څلور و زرو له مخی حل کړ نو خواب یی هماغه د رازگل خبره ، دوه زره
پنځه سوه میاشتی شوی ، له هغی وروسته می بیا دی ته زره نه دی ښه کړی
چې له خوا ره کوتی دوا ده تپوس وکړم .

تپوس

له يو هونبیار نه يی تپوس وکړ چې :

- دا غور و نه دڅه له پار د په ککره پوری راشنه شويدي ؟

هغه بې له ځنډ و رته وويل :

- ددی له پار د چې خولی په سترگور اکښته نه شی .

بيايی ور ځنی وپوښتل :

- پوز دڅه لپار دده ؟

هونبیار و رته وويل :

ددی له پار دده چې عينکی ورباندی ټينگی شی .

بيا پوښتونکی ور ځنی دڅت په باب وپوښتل :

- نو داڅت دڅه له پار ددی ؟

هونبیار و رته وويل :

- ددی له پار ددی چې دشرم او خجالت په وخت کی وگړول شی .

پوښتونکی چې دخپلو پوښتنو او دهونبیار له ځوابونو شرميدلی او خجالت

شوی و وروبی خپل څت ته نوکی ورتیری کړی او هغه يی وگړاوه . له دی

کار سرده هونبیار په خندا شواو پوښتونکی ته يی وويل :

- په پوښتنه هيڅکله مه شرميرده . او که کله دی څت خارښت کاوه . نو

هغه وخت يی گروه چې په څه شی نه پوهيدلی .

که د تایپ ماشینونه نه وای ، نو ...

که رسمی دفتر ونوکی د تایپ ماشینونه نه وای نو هر یو مامور مجبور و چې له خپل لیکل شوی مکتوب سردیو ځای صادر شوی وای ، څو مقابل نوری ته په خپل لاس لیکل شوی مطلب ولولی . دا ځکه چې یو مامور صیب د بل مامور لیک نه شی لوستلای او حتی ډیر داسی هم پکی پیدا کیږی چې دخپل لیک له لوستلو عاجزوی .

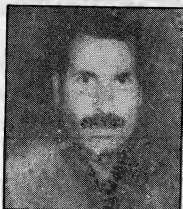
توی څه ته وایی ؟

توی چې ځینی میرزایان بی په (ط) هم لیکي عبارت له واده څخه دی . خودغه لغت بیا په لغوی قاموسونوکی د سیلاب په مانا هم راغلی دی . هغه سیلاب چې هر څه له مخی سره وړی . ددی تعریف دښه ثبوت له پاره دغه لنډی مثال راوړو چې وایی :

د سیندنه پوری یاری مه کړه

یا به باران وی ، یا به توی راغلی وینه

نواوس په پتوسترگو ویلای شو چې توی (طوی) یا واده هغه توی یا سیلاب دی چې نن سبا د سړی هستی او نیستی هر څه له مخی سره وړی . او یوازی هغه څوک چې د پیسو په گوډی سپوروی له دې سرکښ سیلاب څخه بچ کیدلی شی .

د ليكول چاپ شوى آثار:

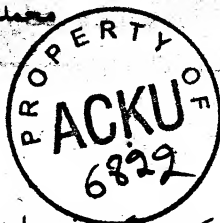
- ۱- د شكاياتو صندوق- طنز داستانونه- كابل چاپ د ليكوالو انجمن
- ۲- مدير صيب په خط خوبه پوهيږي؟ طنز داستانونه- كابل چاپ. د سرحدونو چارو وزارت د خپرونو رياست.
- ۳- د كارسيالي- طنز داستانونه- كابل چاپ، د اطلاعاتو او كلتور وزارت د خپرونو رياست.

د كاتپ پاڅون نور آثار چې دانش كتابخاني خپاره كړي:

- ۱- پندونه او خوندونه- واره طنزونه
- ۲- د بنجاره هټۍ- واره طنزونه
- ۳- دولتي موټر- طنز داستانونه
- ۴- سړى څنگه ښځه شو؟ -
- ۵- ديگونه او شعرونه- طنزي نظمونه
- ۶- د ښار په سټيډيوم كې- په پيښور كې د مهاجرت د وخت طنزونه

هغه آثار چې دانش کتابخاني خپاره کړي

- ۱- سفر ها و خاطره ها - حامد علمي
- ۲- ارتش سرخ در افغانستان - گروموف
- ۳- رجال و رویداد های تاریخی افغانستان - احمد علی کهزاد
- ۴- در زوایای تاریخ معاصر افغانستان - احمد علی کهزاد
- ۵- احمد شاه بابا افغان - میر غلام محمد غبار
- ۶- افغانستان در طلسم دایره شیطانی - داکتر سید عبدالله کاظم
- ۷- مزارات شهر کابل - محمد ابراهیم «خلیل» میر یور
- ۸- ضرب المثل های افغانی - خلیل الله خلیلی
- ۹- شب های آوارگی - گل پاچا الفت
- ۱۰- لیکوالی املاء انشاء - شهرت ننگیال
- ۱۱- سرخیدلی جنت - گروموف د داود جنبش پښتو ترجمه
- ۱۲- سری لښکری په افغانستان کې - د پیر محمد کاروان د شعرونو مجموعه
- ۱۳- چنار خبری کوی - اورنگ زیب ارشاد
- ۱۴- بدیع او پښتو شعر - د اکبر بری د شعرونو مجموعه
- ۱۵- مساپر - اورنگ زیب ارشاد
- ۱۶- نومیالی غازی - میرزا علم حمیدی
- ۱۷- ژوری خبری - میرزا علم حمیدی
- ۱۸- د پښتنو بغاوت - ووسنام ملز - د داکتر خالق زیار پښتو ترجمه
- ۱۹- ادبی لیکونه - پوهاند صدیق الله رښتین
- ۲۰- د لیکوالی فن - سید محی الدین هاشمي
- ۲۱- دوه مخی کسان (طنزونه) - میرزا علم حمیدی
- ۲۲- وری څنگه لیوه شوه (طنزونه) - میرزا علم حمیدی ترجمه
- ۲۳- پندونه او خوندونه (طنزونه) - کاتب پاڅون
- ۲۴- د بنجاره هتی (طنزونه) - کاتب پاڅون
- ۲۵- دولتی موټر (طنزونه) - کاتب پاڅون
- ۲۶- د ښار په استدیوم کې (طنزونه) - کاتب پاڅون
- ۲۷- دیگرونه او شعرونه (طنزیه نظمونه) - کاتب پاڅون
- ۲۸- سری څنگه ښځه شوه؟ (طنزونه) - کاتب پاڅون

Kateb Pasun

The Knick Knack shop

A Collection of chef's poems

1997

Danish Book store, Peshawar